

86 PERLROTT CSABA VILMOS (1880-1955)

VÖRÖS HAJÚ NŐ, 1909 KÖRÜL

Olaj, vászon, 61,5x54 cm
Jelezve balra lent: Perlrott Csaba V.

Kikiáltási ár: 6 500 000 Ft / 23 551 EUR

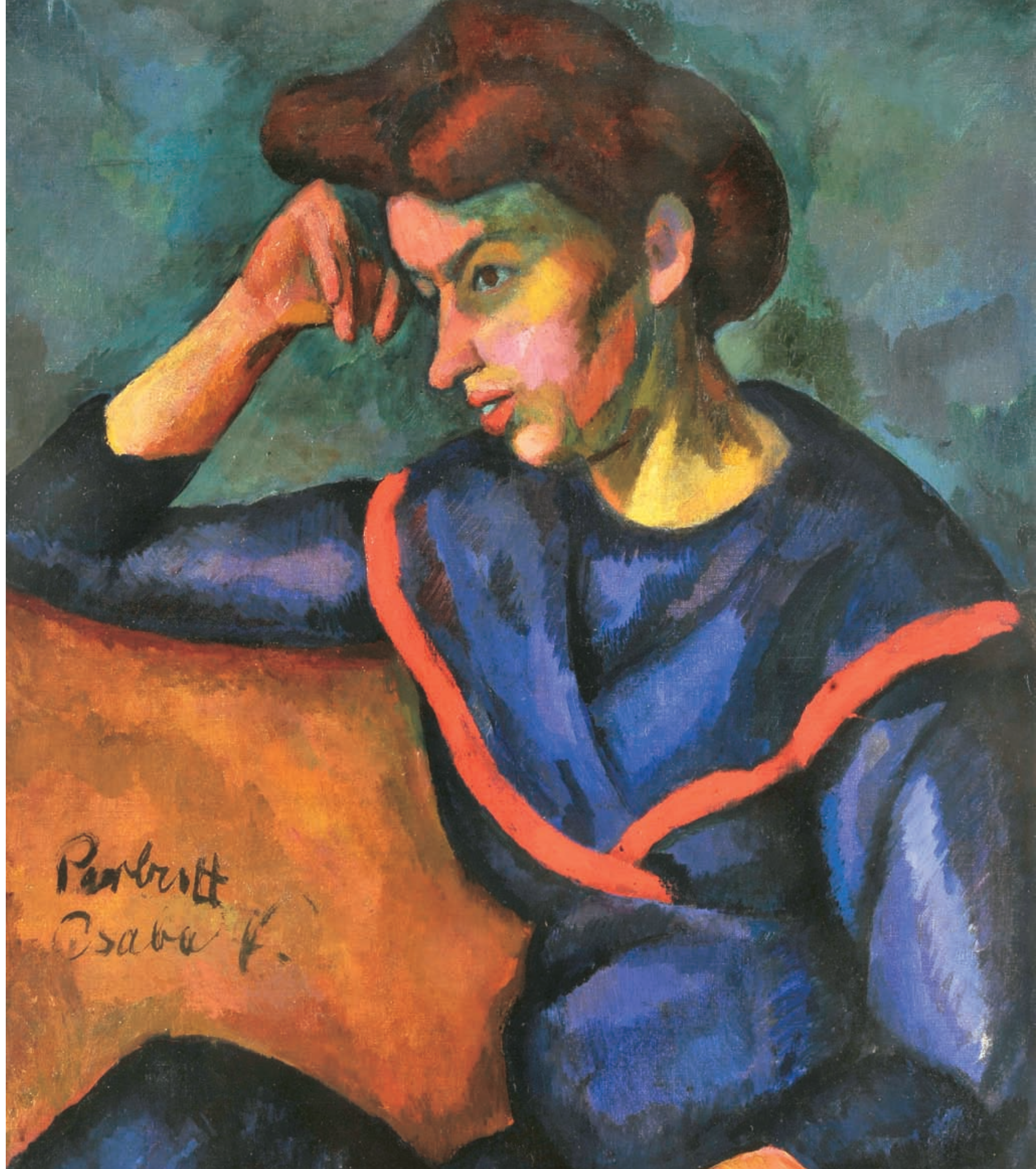

Perlrott Csaba Vilmos: Festők iskolája, 1907,
Berlin, Magyar Nagykövetség

Matisse és növendékei, 1909

Perlrott Csaba Vilmos: Önarckép szoborral,
1910 körül

Sonja Delaunay-Terk: Filoména, 1907,
Musée National d'Art Moderne,
Centre Georges-Pompidou, Párizs

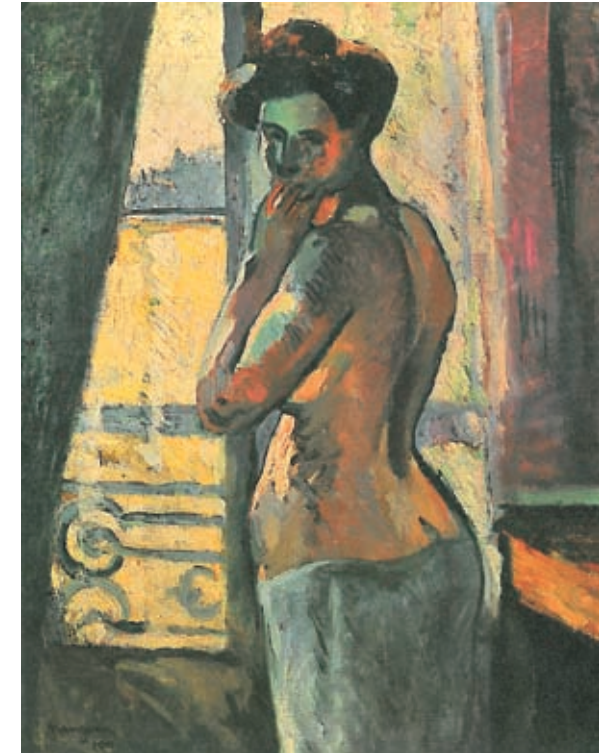
Az oslói Nemzeti Galériában (Nasjonalgalleriet) őriznek egy 1909-ben kelt gyűrt-szakadt fotográfiát, melyen Matisse harmincnál több növendéke körében ülve, szabályos iskolai tablóképen látható. Bár tudjuk, hogy az École de Matisse-t az idők folyamán csaknem tucatnyi magyar is látogatta, nők, férfiak egyaránt, mégis csupán Perlrott Csaba Vilmost ismerhetjük fel közülük az archív felvételen. Perlrott azonban felkiáltójelként tűnik ki a csoportképből. Ő az egyedüli, ki mesteréhez hasonlóan világosabb öltönyben, s hangsúlyos pózban, felé fordulva látható. Ez nem volt véletlen. Perlrott visszaemlékezéseiben többször megemlítette, hogy Matisse kedvenc tanítványa volt, de erre így emlékeztek kortársai is: „Matisse vitte be Csabát a S.Dautomne-ba [Salon d'Automne]. Így lett ő sociéter.”-mesélte később Bornemisza Géza. Egy nemrég előkerült levélben Bornemisza, kivel ekkoriban egy műteremben dolgozott és élt Perlrott, részletesen leírta a Stein testvérekkel történt megismerkedésüket, a Gertrude és Leo Stein szalonjában töltött szombat estéket, ahol megismerkedtek Matisse-szal és Picassóval is, s hogy ezt követően miképpen kerültek Leo Stein révén Matisse iskolájába. Az iskola történetével kapcsolatban is érdekes részleteket árul el, s ebből kiderül, hogy ők ketten magyarok már az alapítás körüli időszakban részt vettek az új intézmény működésében: „Az iskola 1908-ban nyílt meg, nem 6, hanem 10 amerikaival indult és már az első hetekben én és Perlrott Csaba Vilmos tagja lettünk az iskolának. [...] Abban az időben a Világ munkatársa, Balog Vilma meglátogatta Matisse-t és erről riportot is írt a Világba. Kérdezte: Kiket ismer magyar festőket. Keveset ismerek, felelte Matisse, ismerem Rippl-Rónait, Perlrottot és Bornemiszt.”

Az utóbbi években újra a nemzetközi figyelem homlokterébe került a Matisse iskola tevékenysége. Több kiállítás dolgozta fel a tanítványok munkáit Németországtól Norvégián keresztül az Egyesült Államokig, s most egy újabb kiállítás-körút, a Stein testvérek működését feldolgozó, New York, Párizs, San Francisco nagy múzeumait érintő turné fókuszában áll az École de Matisse. Ezen a fontos eseménysorozaton szerepelni fog Perlrott egyik női aktja, mely azon kevés művek egyike, mely magyar festő ecsetje által Matisse iskolájában készült.

Tárgyalt művünk szintén ebben az időszakban, azaz azokban az években született, mikor Perlrott Matisse növendéke volt. Ez a növendéki státusz azonban nem jelentette azt, hogy Perlrott Matisse-plagizátorrá vált, mint oly sokan társai közül. Mire Matisse-hoz került, már végigjárta iskoláit Nagybányán és Párizsban egyaránt, s vizuális inspirációit nem csupán, s nem is elsősorban mesterétől nyerte, hiszen a nagybányai gyökerektől, a korszak nagy párizsi kiállításain keresztül, Picasso felfedezéséig tág spektrum állt rendelkezésére. A most kalapács alá kerülő női portré nem csupán azért érdemel kitüntetett figyelmet, mert Perlrott a Matisse iskolában töltött éveinek egyik rendkívül ritka dokumentuma, s hogy talán éppen az egyik tanítványt örökölte meg a kis étude, hanem amiatt is, mert Perlrott korai portréi közül amúgyis igen keveset ismerünk. Arcképei közül kimagaslik az *Önarckép szoborral*, melyet az 1911-es Salon d'Automne-on mutatott be, s vele teljesen egyidős, esetleg valamivel korábbi lehet a *Vöröshajú nő* is, mely megfestésének módját tekintve is szép párdarabja az *önarcképnek*. A női portrét ugyanazok a finom, Cézanne-i reminiscenciákat őrző, gazdag színakkordok, a hideg, s meleg tónusokat ütköztető megannyi árnyalat jellemzik, mint az *önarcképet*. A rendkívül részlet- és tónusgazdag modellálást keresztbehasítja, ugyanakkor fel is erősíti a nő ruhájának (talán festőzubonyának?) V-alakú, a többi részlettől eltérő, homogén, riktó vörös színe. Az *önarcképhez* hasonlóan a kék ruha és zöld háttér hideg alapszínű markánsan ugrik ki a rendkívül szín- és tónusbő női arc és a háttérrel komplementerben álló, tipikusan századeleji párizsi divat szerint feltűzött, vörös hajkorona is. Elsősorban az arc árnyékolásában, a vörös és zöld színfoltok látványos ütköztetésében egyértelműen megmutatkozik Perlrott fauve-iskolázottsága, de a mű már egy határozott stílusváltás, a kubizmus felé való kacsintás előjeleit is magán hordozza.

A női arckép Perlrott korai *œuvre-jének* egyik legszebben kidolgozott példánya. Különösen közelről vizsgálva valódi vizuális csemegének számít, s artiztikus felületi megoldásaival méltó reprezentánsa annak a vibrálóan izgalmas kornak, amikor Párizsban fiatal magyar festők a legújabb művészeti áramlatokkal abszolút párhuzamban dolgozva, a francia művekkel egyenrangú, minőségi műveket hoztak létre.

Barki Gergely

Henri Manguin: Nő az ablakban, 1904,
magángyűjtemény

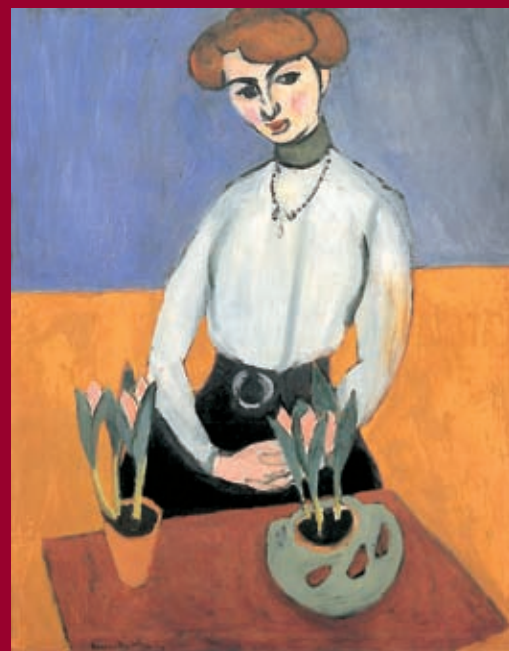
Kernstok Károly: Színes leányfej, 1909 körül,
Rippl Rónai József Múzeum, Kaposvár

Henri Matisse: Spanyol lány, 1909,
Puskin Múzeum, Moszkva

Henri Matisse: Lány tulipánnal, 1910,
Ermitázs, Szentpétervár

Ziffer Sándor: Nő karosszékben, 1908,
magántulajdon

Henri Matisse: Madame Matisse, 1905,
Royal Museum of Fine Arts, Koppenhága

Perlrott Csaba Vilmos: Fekete hajú nő, 1908 körül,
magántulajdon

